

Turvalisus internetis

Nõuandeid lastele ja teismelistele

Tea oma õigusi – pea meeles, et igaühel on õigus tunda end internetis turvaliselt ja lugupeetuna.

Ole internetis teiste vastu sõbralik – sotsiaalmeedia ja mängud peaksid olema kõigi jaoks positiivsed. Kohtle teisi samasuguse lugupidamisega nagu sa ise teistelt ootad.

Mõtle enne postitamist – fotod, videod ja kommentaarid võivad jääda interneti igaveseks. Jaga ainult seda, mida teised tohivad näha ka aastate pärast.

Kaitse oma isikuandmeid – ära jaga internetis oma isikuandmeid, nagu täisnimi, aadress, kool, telefoninumber, salasõna, elukoht.

Pea meeles, et tehisintellekt on abivahend, mitte inimene – tehisintellekt võib teha vigu ja esitada valeteavet ning võltskujutisi, -videoid, -hääli ja -sõnumeid.

Ära usu, vaid kontrolli, ka siis, kui jagad – mitte kõik, mis on internetis, ei ole tõsi. Kahtle kõiges, eriti aga siis, kui lugu, video või sõnum on üllatav, ning vaata enne jagamist, mida selle kohta on leida usaldusväärsetest allikatest.

Oska ohtu ära tunda – mõtle järgi, mida tähendab „sõbra sõba“ kummaline küsimus või pakkumine, mis on liiga hea, et olla tõsi, või sõnum, millega püütakse sulle survet avaldada.

Ära võta vastu võõra saadetud fotot ega kutset vestlema – kui isik või tema vanus tundub kahtlane, palu täiskasvanul kontrollida, kes see on (või ütle võõrale, et „isa/ema on siinsamas“ ja vaata, mida ta siis teeb).

Kasuta õigeid privaatsus- ja turvaseadeid – hoia oma kontod privaatsena, kasuta tugevaid salasõnu ja võimaluse korral ka muid turvavõtteid.

Ära jaga väga isiklikke pilte – ära kunagi jaga intiimseid fotosid ega videoid, isegi kui keegi püüab sind selleks sundida (eriti kui oled alla 18-aastane). Pärast jagamist ei saa sa neid enam tagasi võtta.

Blokeeri isik, anna temast teada ja hoia tõendid alles – kui keegi internetis sind kiusab, petab või ähvardab või paneb sind ennast ebamugavalt tundma, siis bloki ta ära, anna temast teada ning tee ja hoia alles kuvatõmmised.

Ütle täiskasvanule, keda võib usaldada, et miski on valesti – abi küsimine ei tähenda, et sa oled rumal või et sa saad riielda.

Aita parandada interneti turvalisust – uuri välja, kuidas tehisintellekt, rakendused, mängud, veebisaidid ja algoritmid toimivad, ning aita ka teistel ohtusid vältida.

Ütle, mida arvad – aita kujundada digimaailma tulevikku.

Väärkohtlemine internetis – anna sellest teada ja otsi abi! Abi on võimalik saada turvalisema interneti keskuste võrgustiku sõbralikelt asjatundjatelt kogu Euroopas. Ükski mure ei ole liiga suur ega liiga väike.

